

Kuva: Sakari Röyskö

Asuinympäristö vaikuttaa yhteistoimintaan

Asukkaiden yhteistoiminta kerrostaloissa tukee itsenäistä kotona asumista ja vähentää yksinäisyyttä. Ikäinstituutin Yhdessä Kotikulmilla -toiminnassa haastatellut ikäihmiset kertoivat ympäristön merkityksestä yhteisen toiminnan muodostumiselle. Kerätty aineisto toi näkyviin sen, miten kerrostalojen fyysinen ja sosiaalinen ympäristö voivat sekä edistää että ehkäistä yhteistä toimintaa.

Vertaishaastattelijat keräsivät aineiston

Tutkimuksen aineisto kerättiin haastatteleamalla syksyllä 2021 yhdeksän taloyhtiön asukkaita, jotka olivat mukana Ikäinstituutin Yhdessä Kotikulmilla -toiminnassa. Haastateltavia oli kaikkiaan 12, ja he olivat iältään 69–87-vuotiaita.

Heitä haastateltiin kaksi kertaa. Haastateltajoina toimivat Ikäinstituutin valmentamat 12 iäkästä vertaishaastattelijaa. Kerätty aineisto litteroitiin ja analysoitiin teemoitteluun perustuvalla laadullisella sisällönanalyysillä. Tarkastelua ohjasi sosiospatiaalinen näkökulma, jossa asukkaiden yhteistoiminnan

edellytyksiä tarkasteltiin sekä fyysisen ja sosiaalisen ympäristön että niiden yhteen kietoutumisen kautta.

► [Lue lisää tutkimuksesta](#)

Ikääntymiseen mukautuva yhteisö

Haastateltavat kertoivat talonsa asukastoiminnasta, kerhotoiminnasta se-

kä asukkaiden vapaamuotoisemmas- ta yhteisestä toiminnasta. Niiden väli- set erot eivät olleet selkeitä, vaan ne oli- vat monin tavoin toisiinsa kytköksissä. Esimerkiksi taloyhtiön vilkas asukas- ja kerhotoiminta saattoi edesauttaa myös muun keskinäisen vuorovaiku- tuksen kehittymistä.

Ja talotoimikunta on sitte tämä meidän tämä niin sanotun talo- yhtiön tämmönen vuokralaisdemo- kratiaelin. Ja se järjestää asumis- viihtyvyyteen ja muuta asukkaiden edun mukaista toimintaa.

Haastateltava 5

Mutta tän kerhon myötä oon tutus- tunut oikeesti näihin ihmisiin, että se on ihan kiva tunne kyllä. Ihan mukavalta tuntuu.

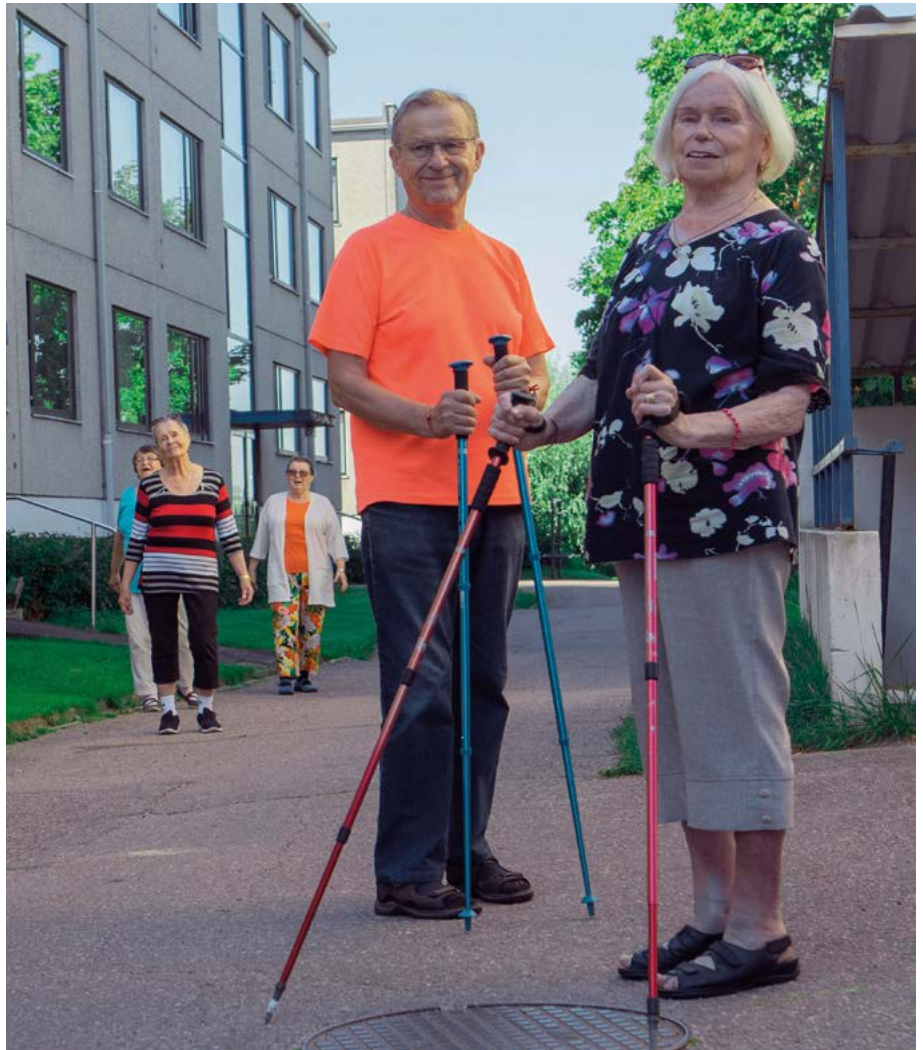
Haastateltava 6

Kerrostalon sosiaalinen ympäristö – kuten yhteisöllisyys, ilmapiirin avoi- muus, vuorovaikutuksen tavat ja tot- tumukset, viralliset ja epäviralliset säännöt sekä osallistumisen mahdol- lisuudet – loivat lähtökohdat yhteisen toiminnan kehittymiselle. Myös asu- kasrakenne, kuten ikärakenne ja kult- tuuriset taustat, vaikutti siihen, millai- seksi toiminnan mahdollisuudet muo- toutuivat.

Nii, toi on aika vaikee kysymys, et- tä millä sitä väkeä sais niinkun nuo- rempaa ja vanhempaa, että ne olis niinku yhteistoiminnassa.

Haastateltava 12

Asukkaille tarjolla olevilla toimin- tarooleilla – kuten toiminnan vetäjä, avustaja ja osallistuja – oli myös mer- kitystä. Etenkin taloyhtiöissä, joissa on paljon iäkkäitä asukkaita, rooleja tulisi voida vaihtaa toimintakyvyn muutos- ten, jaksamisen ja elämäntilanteiden mukaan. Etenkään vapaaehtoisroolit eivät saisi olla liian vaativia. Muutoin- kin sellainen toiminta, joka ei ollut liian juhlallista ja virallista, helpotti usein osallistumista.

Kuva: Malin Gustafsson

Mutta en mä kuitenkaan haluais niinku sitoutua. Mä oon sen verran iäkäs jo ja on parempia päiviä ja huonompia päiviä.

Haastateltava 2

Toimivat tilat

Haastateltavien huomiot fyysisest- tä ympäristöstä kohdistuivat eten- kin asuinrakennukseen, yhteistiloi- hin, kuten kerhotiloihin, ja pihaan. Esille tulivat sekä luonnon ympäris- tö (vuodenaajat) että rakennettu ympäristö (pihakalusteet, kulkuväylät ja istutukset). Sisä- ja ulkotilat kalusteineen ja toimintavälineineen vaikutti- vat siihen, miten tiloja hyödynnettiin.

Piha, ja sitten on kesäisin toi kiik- ku tuolla. Meillä on tossa toi pieni terassi. Siinä istutaan ja jutellaan. Meillä on tosi mukavaa.

Haastateltava 10

Yhteistoimintaan vaikutti etenkin kerhotilan ominaisuudet, kuten koko, kalusteet, toimintavälineet sekä oliko sinne esteetön pääsy. Myös yhteisten tilojen muunneltavuus erilai- seen toimintaan oli tärkeää.

Mutta oon monta kertaa aatel- lu, että noi sais olla isommat, noi kerhohuoneet. Ne on niin kapeita ja pieniä jotenkin, sais olla mielel- lään yks iso kerhohuone, että siinä vois kokoontua vähän mukavam- min suurempi joukko.

Haastateltava 6

Merkitystä oli myös sillä, että koh- taamispaikat kuten pihakeinut ja grillikatokset osattiin hyödyntää yhteiseen toimintaan. Myös pihan hoi- to ja viihtyvyydestä huolehtiminen loi luontevia yhteisen toiminnan mahdollisuuksia, kuten vuodenaiko-

jen mukaan vaihtelevia talkoita. Erityisesti kesä houkutteli pihalle myös vain oleskelemaan.

Ja tuota ja sitten onhan meillä ollu grillit kuumana kesäsin ja sitten on kaikennäköstä tommosta.

Haastateltava 3

Fyysinen ympäristö oli vahvasti sidoksissa myös sosiaaliseen ympäristöön, jonka säännöt toimintatapoineen vaikuttivat siihen, miten tiloja käytettiin tai voitiin käyttää. Millä ja kenen säännöillä yhteistiloissa toimittiin? Kenellä oli yhteistilojen avain hallussa? Mi-

hin tiloja sai käyttää? Miten sääntöjä tulkittiin? Miten yhteisen toiminnan mahdollistavat puitteet huomattiin ja otettiin käyttöön?

Ettei siinä sitte ainakaan tule sellainen byrokratia vastaan, että jaha, kaupunki on määränny että näihin nurmikoihin, tänne ei saa mitään isotuttaa. Ja tämmöstä.

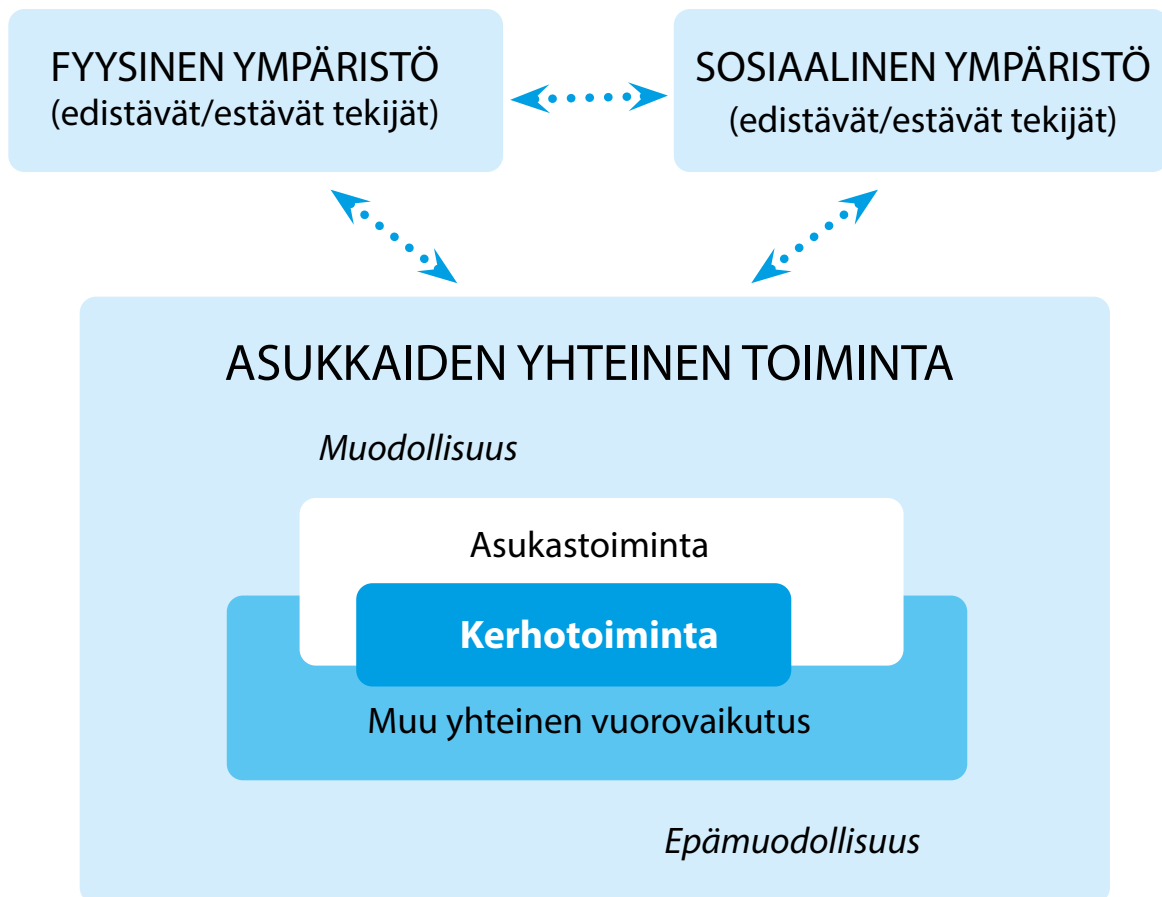
Haastateltava 5

Ympäristö vaikuttaa kokonaisuutena

Kerrostalojen fyysinen ja sosiaalinen ympäristö vaikuttivat suuresti siihen,

millaista yhteistä toimintaa taloyhtiöihin syntyi. Toisaalta myös yhteinen toiminta muokkasi toiminnan ympäristöjä. Käytännössä ympäristö muovautuu yhteisen toiminnan paikoiksi, vasta sitten kun yhteistoiminnan mahdollisuudet huomataan, tilat otetaan yhteiseen käyttöön ja ne ymmärretään yhteisöllisyydelle merkityksellisiksi.

Seuraavaan kuvaan on tiivistetty haastattelujen kautta syntynyt kokonaiskuva kerrostalojen iäkkäiden asukkaiden yhteisestä toiminnasta kerrostaloympäristössä.

Kuva. Ympäristön yhteys iäkkäiden asukkaiden yhteiseen toimintaan taloyhtiöissä.

Huomioi ja edistä näitä

- Huolehdi ympäristön viihtyisyydestä, esteettömyydestä ja turvallisuudesta.
- Hyödynnä luontaiset kohtaamisen paikat, kuten pihakeinut ja grillikatokset.
- Varmista, että kerhuhuone on tilava ja muunneltava.
- Luo sosiaaliset puitteet avoimelle ja vastaanottavaiselle ilmapiirille.

Lisätietoja

Yhdessä kotikulmilla -tutkimuksesta:

tutkija Jere Rajaniemi p. 040 122 1613
etunimi.sukunimi@ikainstituutti.fi
www.ikainstituutti.fi/kotikulmilla

Tilaa TiiTu sähköpostiisi

<https://www.ikainstituutti.fi/uutiskirjeet/>

Ikäinstituutti

Jämsänkatu 2, 00520 Helsinki
puh. 09-6122 160
s-posti: info@ikainstituutti.fi
ikainstituutti.fi

@ikainstituutti